

Op verhaal komen: een contextuele bijbelstudie over eenzaamheid

Nodig: Bijbels, flappen, stiften, evt. A3 met kleurpotloden, hand-out en lied

Bijbelstudie over Johannes 5:1-15

Deze bijbelstudie is gemaakt om het gesprek aan te gaan over eenzaamheid.

Stap 1: Openen en kennismaken

Heet iedereen welkom en vertel wat we gaan doen.

Steek de kaars aan die in het midden staat.

Geef de kaars door en laat iedereen 1 woord zeggen waar je aan denkt bij het woord eenzaamheid. (Als men elkaar nog niet kent, eerst de namen laten zeggen.)

ZIEN – Verkennen van het eigen verhaal

Stap 2: Introductie en context

Laat de deelnemers in kleine groepjes (3 of 4 mensen) praten over deze vragen:

- Voel je je wel eens alleen?
- Wat is het verschil tussen alleen zijn en eenzaam zijn?
- Hoe komt het dat eenzaamheid in onze tijd zo'n belangrijk/veelgehoord onderwerp is?

Als men voldoende vertrouwd met elkaar is, kun je de groepjes vragen hun reacties in kernwoorden/zinnen/tekeningen op een grote flap te laten schrijven. Hang die op zodat alle reacties met de hele groep gedeeld worden.

Kom weer terug in de grote groep. Vraag elk groepje om iets te delen uit hun gesprek.

IN GESPREK MET DE TEKST – Verkennen van het bijbelverhaal

Stap 3: Bijbel openen

Nu gaan we een bijbeltekst lezen. We leggen de ervaring van iemand uit een bijbelverhaal naast onze eigen ervaringen.

We lezen Johannes 5:1-15 (als mensen geen Bijbel bij zich hebben kan de hand-out uit de bijlage gebruikt worden).

Stap 4: De tekst bestuderen

Laat iedereen 1 minuut nadenken voor zichzelf: waar gaat deze tekst over?

Laat de groep reageren, verzamel in trefwoorden op een flap.

Stap 5: In kleine groepjes de tekst bestuderen aan de hand van deze vragen (staan ook op de hand-out):

- Wat vraagt en zegt Jezus?
- Wat zegt de zieke man?
- Wat zeggen de omstanders?
- Waar speelt het verhaal zich af?
- Wat is de betekenis van die plaats?
- Wat zegt de tekst over eenzaamheid?

Stap 6: Terugkoppeling vanuit de kleine groepjes naar de grote groep

Vraag de groepjes terug te koppelen. Laat alle groepjes kort aan het woord. Vraag over de laatste vraag terug te koppelen en schrijf de reacties op een flap.

HANDELEN – Samen werken aan verandering

Stap 7: Terugkoppelen aan eigen leven en context

Bespreek (eventueel weer in groepjes, afhankelijk hoe groot de groep is):

- Wat zegt de tekst over alleen zijn?
- Voor wie kun jij 'een mens' zijn?

Het woord Betzata, ofwel Bethesda, betekent Huis van Barmhartigheid.

Laatste vraag: toespitsen op de groep met wie je leest: kerk, tehuis, ...

Kan [onze plaats] ook een huis van barmhartigheid zijn?

Optie voor creatieve verwerking: teken op een A3 een huis en laat elke deelnemer in dat huis opschrijven of tekenen wat zijn/haar huis van barmhartigheid is. Deel dit met elkaar.

Stap 8: Afsluiten

Als je voldoende tijd hebt kun je de kaars uit het midden pakken en rond laten gaan, en iedereen uitnodigen 1 woord te delen wat hij/zij nu mee naar huis neemt.

Sluit af door iedereen te bedanken voor zijn/haar openheid.

Sluit af met een lied. Bijvoorbeeld:

- Liedboek 324, 852, 854, 857,
- Heer, ik hoor van rijke zegen

Kaars uitblazen

Achtergrondinformatie voor de facilitator

Johannes 5:1-15 is het verhaal van de genezing van een man die al 38 jaar ziek was.

Het verhaal zoomt in op een huis, dat Betzata heet. Huis van barmhartigheid, betekent dat. Er liggen allerlei zieke mensen, gehandicapten. De situatie van deze man was uniek op een bepaalde manier, maar hij was ook deel van een grotere groep.

In Betzata worden mensen genezen. Water wordt door een engel beroerd en heeft dan een geneeskrachtige werking. Wat gebeurt daar precies?

Er zijn verschillende theorieën uit de opgravingen wat voor plek dit precies was, een kuuroord, een vijver. Wat belangrijk voor dit verhaal is, is dat er mensen waren die geloofden in de kracht van dit water. Ze hadden al hun vertrouwen erop gevestigd.

Wat er dan gebeurt is wel vreemd. Uit alle zieke mensen pikt Jezus er één uit. Dat past niet in het beeld dat we van Hem hebben uit andere verhalen. Meestal geneest Jezus alle zieken die tot Hem komen.

Wat dit verhaal zegt is dat Jezus wist dat deze man al heel lang ziek was. Hij was bewogen en vond kennelijk dat zijn lijden lang genoeg geduurd had. Daar moeten we voor dit stuk genoeg mee nemen.

Dat zet ook aan het denken. Jezus ziet mensen. Te midden van veel leed, grote groepen, heeft Hij ook die ene persoon op het oog. Ziek, zwak, eenzaam.

Jezus vraagt de man: wil je gezond worden? Dat lijkt een merkwaardige vraag voor iemand die al zo lang ziek is. Waarom zit die man daar anders?!

Maar de man is ook merkwaardig: hij weet dat hij te zwak is om in het water te komen, én dat hij niemand heeft om hem te helpen. Waarom zit hij er dan?

Het antwoord van de man laat ook niet zien dat hij graag genezen wil worden. Hij verzucht alleen dat hij niemand heeft om hem te helpen. Jezus krijgt helemaal geen antwoord op zijn vraag! Het lijkt dat hij de hoop al heeft opgegeven om beter te worden. Toch blijft hij daar maar zitten, tussen mensen die nog wél hoop hebben. Misschien is het juist daarom dat Jezus deze man eruit pikt: hij had geen uitzicht meer. Vandaar ook de vraag van Jezus: wil je wel dat je situatie verandert?

Dan biedt Jezus een nieuwe weg aan, iets waarvan de man dacht dat het niet meer voor hem kon. Genezing. Geloof was geen voorwaarde. Dat wordt ook duidelijk uit het vervolg. De man weet niet wie hem genezen heeft.

De genezen man wordt aangesproken dat hij zijn matras draagt, maar verwijst naar Jezus: Hij droeg het me op!

Later komen Jezus en deze man elkaar weer tegen. Dan begint Jezus over een zonde in zijn leven. Of die met de ziekte te maken heeft, wordt niet duidelijk. Jezus zelf lijkt geen

verband te leggen tussen een ziekte en zonde. Het lijkt wel dat het gaat om de zonde van die dag, hij toont geen geloof of dankbaarheid voor zijn genezing. De blinde die in hoofdstuk 9 genezen wordt en ook wordt aangesproken door de joden, neemt het voor Jezus op en kiest zijn partij: mijn weldoener moet wel van God gekomen zijn! Deze zieke man accepteert zijn genezing als iets gewoons. Hij eerde zijn genezer niet. Is dat zijn zonde, dat hij in zijn oude wereld blijft en Jezus niet volgt?

De twist tussen Jezus en de Joden gaat verder vanaf vers 16.

Om rond het thema eenzaamheid te blijven is het aan te raden wat meer te focussen op vers 1-9a. De laatste verzen maken het verhaal ingewikkelder. Uiteraard kan het gesprek wel die kant op, en dan kan deze achtergrondinformatie helpen.

Bekijk ook de algemene instructie voor een bijbelstudie op

<https://www.protestantsekerk.nl/contextueel-bijbellezen/>. Daar vindt u aanwijzingen om de bijbelstudie te begeleiden. Bereid het goed voor en let met name op hoeveel tijd er is. Het is aan te raden zeker twee uur in te plannen, of anders het programma over twee avonden te verdelen. Maak van tevoren keuzes en een tijdspad. Deze opzet is een leidraad, natuurlijk kunt u de opzet ook aanvullen of aanpassen aan de groep.

Door Geertje de Vries

Bijlage (te gebruiken als hand-out)

Tekst: Johannes 5:1-15

Genezing in het bad van Betzata

Daarna was er een Joods feest, en Jezus ging naar Jeruzalem. In Jeruzalem is bij de Schaapspoort een bad met vijf zuilengangen dat in het Hebreeuws Betzata heet. Daar lag een groot aantal zieken, blinden, kreupelen en misvormden. Er was ook iemand bij die al 38 jaar ziek was. Jezus zag hem liggen; hij wist hoe lang hij al ziek was en zei tegen hem: 'Wilt u gezond worden?' De zieke antwoordde: 'Heer, als het water gaat bewegen is er niemand om mij erin te helpen; ik probeer het wel, maar altijd is een ander al vóór mij in het water.' Jezus zei: 'Sta op, pak uw mat op en loop.' En meteen werd de man gezond: hij pakte zijn slaapmat op en liep. Nu was het die dag sabbat. De Joden zeiden dan ook tegen de man die genezen was: 'Het is sabbat, het is niet toegestaan een slaapmat te dragen!' Maar hij zei tegen hen: 'Degene die mij genezen heeft, zei tegen mij: "Pak uw mat op en loop."' 'Wie zei dat tegen u?' vroegen ze. Maar de man die genezen was kon niet zeggen wie het was, want Jezus was al verdwenen omdat daar zo veel mensen waren.

Later kwam Jezus hem tegen in de tempel en toen zei hij tegen hem: 'U bent nu gezond; zondig daarom niet meer, anders zal u iets ergers overkomen.' De man ging aan de Joden vertellen dat het Jezus was die hem gezond gemaakt had.

Vragen bij de tekst:

Ronde 1:

- Wat vraagt en zegt Jezus?
- Wat zegt de zieke man?
- Wat zeggen de omstanders?
- Waar speelt het verhaal zich af?
- Wat is de betekenis van die plaats?
- Wat zegt de tekst over eenzaamheid?

Ronde 2:

- Wat zegt de tekst over alleen zijn?
- Voor wie kun jij 'een mens' zijn?

Laatste vraag: Kan (onze plaats) ook een huis van barmhartigheid zijn?